

საბავშვო

მარტი
№ 3 1989

ნინო სალუქვაძე

სეულის ჯაფხულის XXIV ოლიმპიადის ჩემპიონმა სპორტის დამსახურებულმა ოსტატმა თბილისელმა სტუდენტმა ნინო სალუქვაძემ ქ. ლვოვში მიმდინარე საკავშირო პირველობაზე ტყვის სროლაში პირველობა აიღო და ოქროს მედალი დაისაკუთრა.

პარტიას, საბჭოთა ხალხს!

სკკ ცენტრალური კომიტეტი მიმართავს მუშათა კლასს, გლეხობას, ყველა მშრომელს, პარტიის ყველა გეგმა ხალხის ინტერესებს ემსახურება. ამ გეგმების შესრულებაზეა დამოკიდებული ის, თუ როგორ აგვეწყობა ცხოვრება ხვალ, რას მოგვითმის ხვალინდელი დღე და ყოველივე ეს თვით ხალხის ხელშია. თქვენი შრომა, ოსტატობა, სოციალური აქტიურობა და საზოგადოებრივი პოზიცია წარმატების უმნიშვნელოვანესი საწინდარია. დაახსენეთ კანდიდატებად, მხარი დაუჭირეთ სსრ კავშირის სახალხო დემუტატების არჩევნებში ცვლილებათა აქტიურ მომხრეებს, სახელმწიფოებრივად, გაბედულად, პასუხისმგებლობით და მასშტაბურად მოაზროვნე და მოქმედ ადამიანებს!

სკკ ცენტრალური კომიტეტი მიმართავს საბჭოთა ინტელიგენციას მოწოდებით იღვეს თავისი მისიის სიმალღეზე სამუშაოლოსათვის გადაწყვეტ დროს. განხვდეთ, რა დროა გამოქაზილს პოულობს თქვენი სიტყვა, თქვენი აზრი ხალხში, მოწამებრივად იღვაწეთ პროგრესისათვის, გააერთიანეთ ადამიანები, განავითარეთ და დაიცავით სოციალიზმის ღირებულებები, ჰუმანიზმი და ჟრთიერთობის კულტურა, პირადად უჩვენეთ კეთილშობილებისა და კონსოლიდაციის მაგალითი.

სკკ ცენტრალური კომიტეტი მიმართავს საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს — პროფესიულ კავშირებს, ლენინურ კომკავშირს, კოლპერაციულ ორგანიზაციებს, ქალთა საბჭოებს, ომისა და შრომის ვეტერანთა, მეცნიერ მუშაკთა გაერთიანებებს, სსრ კავშირის შემოქმედებით კავშირებს, სხვა ფორმირებებს, მოუწოდებს მათ განავითარონ საზოგადოებრივი თვითმოქმედება და მოქალაქეობრივი მოძრაობა გარდაქმნის იდეების მხარდასაჭერად, ხალხის ინტერესებისა და სოციალიზმის მიზნების სახელით.

სკკ ცენტრალური კომიტეტი მიმართავს კომუნისტებსა და უპარტიოებს, ქალებსა და მამაკაცებს, ვეტერანებსა და ახალგაზრდობას, საბჭოთა არმიისა და სამხედრო-საზღვაო ფლოტის მეომრებს — ყველა მოქალაქეს მოწოდებით გაერთიანდნენ პარტიის პლატფორმაზე.

დაე, სსრ კავშირის სახალხო დემუტატთა მომავალი არჩევნები გახდეს დემოკრატიის სკოლა, ხალხის სრულუფლებიანობის გამარჯვება!

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის მიმართვიდან.

ნინო ხალუქვაძე მშობლებთან

№ 3 (627). პარკი. 1989

ჟურნალი გამოდის 1928 წლიდან

ყოველთვიური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და სალიბერატურო-სამხატვრო ჟურნალი

ნომერი:

უპირველესი საქმე დედათა. (საუბარი).

ლალი მარტაშვილი. ოცკვადრატულ-მეტრინან ოთახში.

დომენტი კილაძე. ოჯახური იდილია.

როდამ ჟუმსიშვილი. ბარონტი ჭიჭიძის წერილები.

ერიკ ვული. უშრისქიება.

ჭაბუა ამირეჯიბი. სად ეცემინან ვარსკვლავები (ნაწყვეტი რომანიდან).

პრემ ჩანდი. მორჩილება.

ეკა ახალკაცი. ინკლანტაცია.

კლიმენტ ელიზბარაშვილი. გარდაქმნის კონცეფცია.

თინათინ ხმალაძე. ღიმილი.

ნუგზარ გარდაველიძე. კორიდა.

თაგარ გომართელი. გამულიშვილი.

არნოლდ გეგეჭკორი. მშობლობა ცხოველებში.

პროსკოროვი.

საქართველოს კვ ტა-ის გამომცემლობა

© „დროშა“, 1989 წ.

მთავარი რედაქტორი

ოთარ ჭინჭაძე

სარედაქციო კოლეგია:

გულნარა ბახტაძე (პ/მგ. მდივანი), ოთარ ბერიშვილი, ვასილ გვეტაძე, ნათელა გიორგოიანი, ოთარ დემეტრაშვილი, სერგო ღურგიშია, ვახტანგ ესვანჯია, ჯემალ მხარაშვილი, ღინარა ნოღია (მხატვარ-რედაქტორი), თენგიზ სამსონაძე.

საუბრობან თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტის მოთხე კურსის სტუდენტი კლარა მენაბდე და თბილისის სახელმწიფო საგანმანათლებლო ინსტიტუტის პირველი კურსის სტუდენტი მანია კილახონია.

კლარა მენაბდე. დიდი ილია ბრძანებდა, ქართველი დედასაც კაცად ხდის და ამიტომ დედაცაც ეძახისო. სიტყვა დედაცაცში იგი ღრმა აზრს დებდა. ქალი კი არა, დედაცაცყო. სად ქალობა და სად დედაცაცობაო. ქალი შესანახია და არა შემნახველი, იგი ბარგია და არა ჭირნახული, იგი პეპელაა და არა ფუტკარი. ქალისთვის ეს წუთისოფელი სასიერო წალკოტია, დედაცაცისთვის სახლია პატროსანის შრომისა, მინდორია სახნავ-სათესი, ყანაა სამკელი, ძნაა საღეწი, სარბიელია საომარი ჭკუითა და მარჯვენითა. ქალი უფარხმალ დედაცაცია, დედაცაცი ფარხმალნი და სად მოვლენ ერთმანეთთანო.

მანია კილახონია. ამ სიტყვამ დღეს დაკარგა თავისი პირვანდელი მნიშვნელობა. ახლა რომელ ქალს ეტყვი, დედაცაცი ხარო...

კლარა მენაბდე. მთავარია შინაარსი. თანამედროვეობამაც იცის ილიასეული დედაცაცი. თუმცა, პროპორციები იქნებ შეიცვალა.

ყველა დროს ჰყავდა ისეთი დედებიც, რომელნიც ამ ქვეყანას ისე უყურებდნენ, როგორც „სასიერო წალკოტს“.

მანია კილახონია. ყოველვის მაინც სკარბობდა დედაცაცი. ვინც ბურჯად ედგა ოჯახს, ვინც სახნავ-სათესშიც იყო, მკაშიც, ბარვამიც. ოჯახსაც უძღვებოდა, სულსა და გულს რომ აქსოვდა ქართველთა აღზრდა-გამრავლებას. მერე კი... თუ საჭიროება მოითხოვდა, თუ სამშობლოს სჭირდებოდა, დიდი ტანჯვის ფასად შეეძლო შეწირვაც.

და შეილებთან ერთად თავდაც შეწირული ხდებოდა.

კლარა მენაბდე. ქართველი ქალის ისტორიული რაობა ერმა თავის ლექსიკაში ჩააქსოვა.

დედაენა, დედაბოძი, დედააზრი... დედა სადაც გაერევა, იქ ყველაფერი ამალღებულა, თავიდათავია, ყოველივეს არსია. უნაზესი, უსათუთესი სურნელიც დაჰქრავს.

მანია კილახონია. ყველა ქალს უნდა ახსოვდეს, რომ დედის გამძლეობამ, მისი სიყვარულის ძალამ შეგვიწინარჩუნა სამშობლოც, ენაცა და სარწმუნოებაც, რაკი მისი უპირველესი ვალი შვილის აღზრდა და ოჯახი იყო.

კლარა მენაბდე. მას შემდეგ ბევრმა წყალმა ჩაიარა. ქალი საზოგადო სარბიელზე გავიდა. დიდი ტვირთი დააწვა მხრებზე. იქნებ უსაფუძვლო არც არის შიში: დედის მოვალეობა და ოჯახის წილი თანდათან ხომ არ მკირდება, ხომ არ ვიწროვდება. „თავისი მოვალეობა და საღმრთო ვალი“ ხომ არ მიივიწყა, ქართველმა ქალმა...

მანია კილახონია. იგი მამაკაცის გვერდით დგას დაზავს, უზის საჭეს. ქალი — ექიმი, ქალი — მშენებელი, ქალი — პარტიული თუ სახელმწიფო მოღვაწე. ქალი დიასახლისი.

კლარა მენაბდე. დიასახლი ყველა ქალია, ან უფრო სწორად, ყველა ქალი უნდა იყოს. ისიც, ვინც მუშაობს და ისიც,

უპირველესი საქმე დედათა

ვინც მხოლოდ საოჯახო საქმით არის დატვირთული.

სირთულეც ამაშია: ქალი რვა-ცხრა საათის განმავლობაში გასულია სახლიდან, მამაკაცით შრომობს, შემოდგამს შინ ფეხს და მაშინვე დიასახლისად იქცევა... ესე იგი, ქალს ორმაგი ჯაფა აქვს. მერე იოლად იტყვიან, ქალი სუსტი არსებააო...

მანია კილახონია. რამდენ საღმრთოწაულო სუფრასთან გვინახავს დაქანცული დიასახლისი, უხერხულად რომ მალავს თავის ხელებს და ცდილობს, სახეს ღიმილით მოაცილოს დაღლილობის კვალი.

თუკი რამ შექმნილა ამქვეყნად ძლიერი და ღონიერი, ფასეული ერისა და ხალხისთვის, ამგვარ ნაჯაფ ხელებს შეუქმნია იგი.

კლარა მენაბდე. როცა მრავალშვილიანობაზე არის საუბარი, სულ მუდამ მეზადება კითხვა: გასწვდება კი თანამედროვე დედის სულიერი პოტენციალი ვთქვათ 6-7 შვილს, ისე რომ ძალაუნებურად შუა გზაზე არ მიატოვოს მათი სულის ჩამოქნა და დახვეწა. ყოველდღიურმა, აუცილებელმა საჭიროებებმა არ შეაფერხოს, არ დალალოს. შეძლებს კი, ყველას უმეგობროს და იმდენი დრო დაუთმოს, რამდენიც მათ სჭირდებათ.

არადა, რა ოცნებისეულ ფერებში გვესახება გარდასულ საუკუნეთა ქართველი დედა, თუნდაც ცხრა ძმა ხერხეულიძეთა მშობელი. იგი ხომ თავისუფალი იყო ყოველივე იმისაგან, რაც სულს ამძიმებს, მარტო მისი „იავანა“ რად ღირდა. ეს არ იყო მხოლოდ ძილისმომგვრელი ტკბილი ხმა, ეს „იავანა“ ზნეობრივი დოქტრინაც იყო.

შვილს რომ რაიმე უჭირდა, დედისაგან მოშორებით მყოფს, ძმძულები მტკივალ, დაიგმინებდა დედა. მე მგონი, ეს სისხლისმიერზე უფრო გამძაფრებულ სულიერ კავშირს ნიშნავს.

აი, ამ სულიერი კავშირის დეფიციტის საშიშროების წინაშე ხომ არ ვდგავართ.

რაოდენი სიფრთხილე მართებს დედას, როცა ბავშვი სამყაროს პირველალმომჩინის ასაკშია. ყველაფერი პირველი ხომ დედას-

თან არის დაკავშირებული — პირველი სიტყვა, პირველი ლექსი, პირველი სიმღერა, პირველი ყვავილი...

მანია კილახონია. ჩვენ კი დედობამდევე გვეჩანცავს თანამედროვე პრობლემები. ჭერ მარტო უმაღლეს სასწავლებელში მისაღები გამოცდების შიში და სასოწარკვეთავთქვათ. ჩემს ცხოვრებაში იგი შეიდგურ განმეორდა. მეც არაერთხელ მიფიქრია, შევძლებ კი სრულყოფილ დედობას?

კლარა მენაბდე. საუკუნეების განმავლობაში იბრძოდა მთელი პროგრესული კაცობრიობა ქალთა გათავისუფლებისათვის, მისი მამაკაცთან გათანასწორობისათვის. ქალის საზოგადო საქმით დაკავების წინააღმდეგი აბა ვინ იქნება. იდეალისკენ მონდომებითა და მოთმინებით სწრაფვაც მხოლოდ ამალღებს ადამიანს. მით უმეტეს ქალს, ოღონდ... საწყენი ის არის, რომ ძალიან ცოტას გვიჩნდება ასეთი იდეალი: გვყავდეს ბევრი შვილი და ოჯახს შევწიროთ ყველაფერი.

ვკარგავთ დროს, ვწირავთ ნერვებს და ჩვენს შესაძლებლობებს. ისიც ხომ ცხადზე ცხადია, რომ დედის თვალს, დედის გულს, დედის კალთას ვერაფერი შეცვლის. ისე მაინც უნდა იყოს მოწყობილი ცხოვრება, რომ ქალი, რომელსაც შინ, შვილებთან ყოფნა უნდა, მატერიალური აუცილებლობის გამო არ მიდიოდეს სამსახურში.

ალბათ, ყოველ ქალში ქვეცნობიერად ანთია დედობის ნატურა. ეს ისე ბუნებრივია, როგორც ღიმილი, სუნთქვა და ისე ძლიერი, როგორც სიცოცხლის წყურვილი. ოღონდ, რატომღაც ვცდილობთ, უკანა პლანზე დავაყენოთ ეს ბუნებრივი და ძლიერი გრძნობა. თავს ვიტყუებთ ათასი რამით. ის კი არა, ზოგს ეს გიზგიზა გრძნობა სამსხვერპლოზეც კი მიაქვს. ეს უფრო ხშირად ხელოვნების მკაცრი სამსხვერპლოა, ოღონდ ყველას უნდა ახსოვდეს, რომ ეს მარტო თვითმეწირვა არ არის, ეს სხვისი გაწირვაცაა — უძვირფასესი, უსათუთესი, უტკბილესი.

მანია კილახონია. დღეს ქალს წინ ელობება ნივთიერი და ფსიქოლოგიური წინა-

აღმდეგობები, ამიტომ ვერ წყვეტს იგი
ხშირად, ბევრი შვილი იყოლიოს, ან ვერ
ახერხებს სრულყოფილ დედობას...

კლარა მენაბდე. ხალხისა და მამულის
მომავალი კი იმაზეა დამოკიდებული, რა-
მდენად სრულყოფილი დედა იქნება ქა-
ლი...

მაია კილასონია. და იმაზეც, რამდენი
შვილი ეყოლება.

კლარა მენაბდე. ჩვენთან ჯერჯერობით
ისე დგას საქმე, რომ ხელფასის მოიმიდე
ადამიანს ძლიერ უჭირს. ჩნდება სურვილი
მეტის მოხვეჭისა და თუ ამ სურვილს „გა-
მკრიახი“ გონებაც ემატება, იწყება მარა-
თონი დაგროვების მიზნით, რათა „შთამო-
მავლობა უზრუნველყოფილი ჰყავდეს“
(ეს მათი სიტყვებია).

ასეთ ოჯახში ბავშვი იღუპება ამ სიტ-
ყვის სრული მნიშვნელობით, რადგან მის
ირგვლივ სულიერებაზე ხორციელება ბა-
ტონობს.

**ზოგსაც ელემენტარული მოთხოვნი-
ლების დაკმაყოფილება უჭირს.** ამას გა-
ნიცდის და ეს შვილებზეც გადადის. ისე
უკეთესად ცხოვრების სურვილი სავსებით
ბუნებრივი მოთხოვნილებაა და ნაკლად
არც უნდა ჩაეთვალოს ადამიანს...

მაია კილასონია. არც ის თქვას ვინმემ
ბავშვის აღზრდას ცოტა სჭირდებაო. ინ-
გლისურს თუ ერთი ბავშვი სწავლობს კე-
რძო მასწავლებელთან, მეორის დედასაც
სურს, შვილი არ ჩამორჩეს. სკოლის ცოდ-
ნა საკმარისი რომ არ არის უმაღლეს სას-
წავლებელში შესასვლელად, მშობელმა
ტყავი უნდა გაიძროს, რომ რამდენიმე სა-
განში რეპეტიტორი ჰყავდეს მის შვილს.

მითუმეტეს, ახლა კოლმეორეობებიც კი გა-
იხსნა სრულიად ოფიციალურად... ეს ქა-
ლისთვის, დედისთვის, ნივთიერი წინააღ-
მდეგობაც არის და, თუ გნებავთ, ფსიქო-
ლოგიურიც.

კლარა მენაბდე. მერე როგორ უჭირთ
ახალგაზრდა, სტუდენტ დედებს. რამდენ
ცივ გულსა და გაუგებრობას აწყდებიან.
ჩვენც, მეგობრებს, ხშირად გვავიწყდება,
რა სიძნელის წინაშე დგანან ისინი. ვსაუ-
ბრობთ მაღალ მატერიალურ და ჩვენს გვე-
რლით რამდენ საქმეს ვერ ვამჩნევთ. ძალი-
ან გამიხარდა, როცა სამედიცინო ინსტი-
ტუტში სტუდენტებმა ჯუმბერ პატიაშვი-
ლთან შეხვედრაზე არ დაივიწყეს თავიან-
თი მეგობრები, ისინი, ვინც უკვე გამოს-
ცადა დედობის მაღლი და ვინც განსაკუთ-
რებულ ყურადღებასა და სათუთ დამოკი-
დებულებას მოითხოვს ირგვლივმყოფთა-
გან.

ჩემი აზრით, მარტო მრავალშვილიან
დედებს კი არა, ქალს სამი შვილი რომ
ჰყავს, უკვე განსაკუთრებული პრივილეგი-
ებით უნდა სარგებლობდეს და არა მარ-
ტო ჩვილობის ასაკში, რადგან ყველამ ვი-
ციტ, რომ ბავშვები რაც იზრდებიან, მით
მეტე დრო და ყურადღება სჭირდებათ.

მაია კილასონია. ბევრი ჩვენგანი უკვე
დაქანცული, ცხოვრებისაგან დაღდაპული
იცივამს საქორწილო კაბას. და ჩვენი ვალი
მამულისა და ხალხის წინაშე მაინც პირ-

ნათლად რომ მოვიხადოთ, ამისთვის ბევრი
პირობაა საჭირო...

კლარა მენაბდე. მე, როგორც ჩემი მს-
წავლებელი თამაზ კვაპანტირაძე ფიქ-
რობს, მგონია, რომ უპირველესი მაინც
მამაკაცის ავტორიტეტი.

მაია კილასონია. ოღონდ ზოგს სწორად
არ ესმის, რა გზით უნდა მოხდეს ეს...
ოჯახში, სადაც პირველობისთვის, ავტო-
რიტეტისთვის ბრძოლაა, ჯანსაღი თაობა
ვერ აღიზრდება. სულ სხვაა, როცა გჯერა
მეუღლის, როცა იცი, რომ მისი საქმე და
სიტყვა ერთია. როცა გრძნობ მის შინაგან
აღამიანურ ძალას და სურვილი გიჩნდება,
დაემორჩილო მას, გაამრავლო, გაახარო...

ასეთ ოჯახებში ეკონომიკურ დაბრკოლ-
ებასაც ადვილად სძლევენ და ფსიქოლო-
გიურსაც.

კლარა მენაბდე. ჩემი თაობის ვაჟები
(და საერთოდ, ერთობ რომანტიკულად
განწყობილი მამაკაცები) ხშირად ცოლად
არ თხოულობენ მათ, ვისაც აღმერთებენ,
იმის შიშით, რომ არამიწიერი მიწიერი არ
გახდეს.

იქნებ, აქ ცდებიან ისინი, რომ კარგავენ
ძლივს ნაპოვნ ნაწილს საკუთარს.

მერე ოჯახის შექმნის იძულებითი
ვალდებულების გამო ცხოვრების თანამგ-
ზავრად იხდიან ადამიანს, რომელიც თით-
ქოს უყვართ, უფრო სწორად, არ უყვართ,
მაგრამ „პატივს სცემენ“. ეს ნახევარი სი-
ყვარულია. მოზომილი სიყვარულით კი
არც ოჯახი იქმნება და ვერც შვილები ის-
წავლიან სიყვარულს.

ქრისტიანული რელიგიის შვიდ უზენაეს
საიდუმლოთაგან ხომ ერთ-ერთი ქორწი-
ლებაა. ეს არ უნდა დაგვაფიწყდეს, რომ
ნივთებით გამოტენილი სახლების დარა-
ჯებად არ ვიქცეთ მხოლოდ.

„რომეო და ჯულიეტა“ გავიხსენოთ: ეს
საოცარი ბავშვები ურთიერთს ასე მიმარ-
თავენ: „ჩემო მეუღლე!“ და ეს ყოფითი
სიტყვა მათ ბავთაგან ქლერს, როგორც
სიცოცხლის საგალობელი.

მაია კილასონია. ვინც უყვართ, ხშირად
მის ცოლად შერთვას რომ ვერ წყვეტენ,
ამის მიზეზი მრავალია ჩვენს ცხოვრებაში,
ზედმიწევნით რომანტიკულიც და ძალიან
ცხოვრებისეული და პრაქტიკულიც. შე-
დევი კი ყოველთვის ერთია — ამაზე პა-
სუხს შთამომავლობა აგებს.

ახლა მახსენდება მშობლების ცოდვე-
ბით დამძიმებული ბავშვების ბედი. ზო-
გი ქალი ხომ თავისი ნებით ართმევს თა-
ვის პირმშოს ყველაზე ძვირფასს — დე-
დის ალერსსა და სიყვარულს. მე-მინახავს
ბავშვური, აღელვებული ხელით ნაწერი
თხზულება: „ჩემი ყოფილი დედა“.

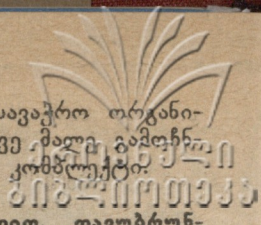
— დედა... სულ ოთხი ასოსაგან შედ-
გება და რა ბევრს ნიშნავს. დედის სახე
ჩვენს თვალში მზეზე უფრო ბრწყინვალეა
და თბილი. მის ხელებს მუდამ მოაქვს სი-
ზარული და მათ არ იციან დაღლა. დედა
ყველაზე საყვარელია ამქვეყნად...

„ჩემი ყოფილი დედა“ წერდა ბავშვი,
რომელსაც ესოდენ ამაღლებული განცდა
ჰქონდა დედის მიმართ და რომლის დე-
დაც ცოცხალი იყო...

ცხოვრება რთულია. ვინ იცის, რას უმ-
ზადებს იგი თითოეულ ჩვენგანს. ალბათ,
ბევრის პატივაც შეიძლება. მხოლოდ
შენდობა არა აქვს მათ, ვინც ცოცხალია,
მისი შვილი კი ობლად გრძნობს თავს.

როცა ყველა ქართველი ქალი იგრძნობს,
რა არის მისი უპირველესი ვალი...

კლარა მენაბდე. მაშინ, ალბათ, ბევრი
პრობლემა მოეხსნება ჩვენს ერს.

ბა და მებაღეობის ამხანაგობათა გაფართოება რა გავლენას ახდენს სამინისტროს მთლიან საქმიანობაზე?

პასუხი: ეს გარკვეულწილად ხელს უწყობს საწარმოთა მიერ გამომუშავებული სხვადასხვა პროდუქციის ნომენკლატურის გამრავალფეროვნებას. ამის დასტურია პლასტმასის და რეზინის სარწყავი მილები, პლასტმასისა და მოთუთიებულები ვედროები და ტაშტები, ნაჭები და დატვიფრული სხვადასხვა ზომის თოხები, ბარი, ძალაყინი, წერაქვი, ციტრუსის საკრეჭი მაკრატელი, სასლავეი, გოგირდის შემაფრქვეველი „ფუქსი“, ნაყოფმწყვეტი, ხილის შესაწამლის ზეთოვანი ემულსია, სეტყვის საწინააღმდეგო ბადე და სხვა მრავალი.

კითხვა: ამ მხრივ სხვა რაიმე სიახლე ხომ არ ელით მიწის მუშაკებს?

პასუხი: კი. ამჟამად თბილისის სასოფლო სამეურნეო იარაღების ქარხანა ითვისებს გე-

სმარებელი. საეპრო ორგანიზაციებში ასევე მალე გაიშვება მებაღის კომპლექტი.

კითხვა: შოდით, დავუბრუნდეთ მიწათმოქმედების ჩასახვის გარიჟრაჟზე გამოგონებულ იმ მამაპაპურ სასოფლო-სამეურნეო იარაღებს, რომლებიც საერთოდ, განსაკუთრებით კი საქართველოს მთა-გორიან პირობებში არამცთუ არ კარგავენ თავიანთ მნიშვნელობას, არამედ, პირიქით, არენდული და კოოპერაციული მოძრაობის გაფართოების კვალობაზე დღითი დღე იზრდება და როგორცა ჩანს, მომავალში კიდევ უფრო გაიზრდება. შოდ, აი, სოფელსა და ქალაქშიც რამდენჯერ შემხვედრია მალაზიიდან მალაზიაში უშედეგო სირბილისაგან დაღლილი, იმედგაცრუებული და გაღიზიანებული კაცი, რომელმაც ვერ შესძლო, თავის გემოზე ეყიდა ბარი, თოხი, ნიჩაბი, წერაქვი, ძალაყინი, ცელი, ცული, ფოცხი, ფიწალი... დღეს, კოსმოსისა და მეცნიერულ-ტექნიკური სასწაულების ეპოქაში, ნუთუ მართლა ასე

გარდაქმნის შეუქცევად პროცესს, რომელიც ძირფესვიანად ცვლის უკეთესობისაკენ ჩვენი ცხოვრების ყველა მხარეს, თანაც ახალი პრობლემებიც და საზრუნავიც მოაქვს. ეს კი ყველა სფეროსა და დარგში ახლებურ, შემოქმედებით მიდგომასა და აზროვნებას მოითხოვს. ნინაღამდე შემთხვევაში რაიმე მნიშვნელოვან ეკონომიკურ ნარმატებებსა და სოციალურ-ფსიქოლოგიური კლიმატის გაჯანსაღებაზე ოცნებაც კი ზედმეტი იქნება.

საქართველოს სსრ ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტროს საწარმოო სამმართველოს უფროსი, კოლეგის ნეერი გივი გოგივიძის სწორედ სადღეისო პრობლემებზე ესაუბრება ჩვენი ჟურნალის კორესპონდენტს ჯემალ მესხრიშვილს.

კითხვა: ბატონო გივი, ყველას სმენია თქვენი სამინისტროს შესახებ, მაგრამ ბევრს მეტად ბუნდოვანი წარმოდგენა აქვს მის ახპარეზე. ამიტომ, თუ შეიძლება, მოკლედ გაგვაცანით სამინისტროს სტრუქტურა და საქმიანობა.

პასუხი: საქართველოს სსრ ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტრო ყველაზე მრავალდარგოვანი სამრეწველო სამინისტროა რესპუბლიკაში. ადგილობრივი მრეწველობის საწარმოები მოიცავს შვიდ უმთავრეს დარგს. ესენია: ლითონდამუშავების, ქიმიის, ხე-ტყის დამუშავების, საშენი მასალების, კვების, მსუბუქი მრეწველობის და შავი მეტალურგიის დარგები.

გამოშვებული პროდუქციის ნაირსახეობა აღწევს 2 500 და-

სახელებს. ძირითადი მიმართულება საწარმოთა განვითარებისა არის სახალხო მოხმარების საგნების ინტენსიური ზრდა. ეს აშკარად ჩანს ციფრებიდანაც: ამჟამად ასეთი სახის პროდუქცია წელიწადში იწარმოება დაახლოებით 393 მილიონი მანეთის მოცულობით, რაც მთლიანად გამომუშავებული პროდუქციის 79 პროცენტს შეადგენს.

პროდუქციის ნომენკლატურა მრავალფეროვანია და შედგება როგორც ეგრეთ წოდებული ათასი წვრილმანისაგან — დაწყებული სხვადასხვა სამკერველო და ტრიკოტაჟის, ქსოვითი გალანტერიის, ტყავის გალანტერიის, აგურის, ბლოკის, ქვიშის, მოსაპირკეთებელი ქვების, მიწნერალური წყლების, უალკოჰოლო სასმელების, სასოფლო-სამეურნეო იარაღების, რკინაკვეულის, მომინანქრული რეზერვუარების, ისე ბავშვის სათამაშოებისა და სხვა მრავალი ასორტიმენტისაგან.

ჩვენი სამინისტროს საწარმოები ფუნქციონირებს რესპუბლიკის ქალაქებსა და რაიონებში. სტრუქტურულად სამინისტრო შედგება 37 ერთეულისაგან. მათ შორის, სამეცნიერო-საწარმოო გაერთიანება „პროგრესი“, აფხაზეთის ასსრ ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტრო, აჭარის ასსრ ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტრო. სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის ადგილობრივი მრეწველობის სამმართველო, 18 სამრეწველო-საწარმო და 16 საარაიონოთაშორისო საწარმოო გაერთიანება.

კითხვა: საიჭარო მოძრაობის ფართო მასშტაბით განვითარე-

პრობლემა: ტექნიკური ბაღაიარაღება

იჭიქკე, გაერთვანა და ბაღანყვიშუ!

ნახის შესაწამლ აპარატს „ტრემაქსი“, რომლის პირველი პარტია უკვე გამოშვებულია და იმედია, მოხმარების კმაყოფილებას გამოიწვევს. რას ეყრდნობა ჩვენი ოპტიმიზმი? ძველ კონსტრუქციასთან შედარებით იგი უფრო პრაქტიკული და მოხერხებულია მოხმარების თვალსაზრისით: შესამჩნევად შემცირებულია წონა, გაუმჯობესებულია დგუშის მუშაობის პრინციპი. ეს აპარატი შარშან გამოგუშვით 10 ათასი ცალი, წელს ნავარაუდევია 40 ათასი.

გარდა ამისა, ამჟამად თითქმის დამთავრებულია ხეხილის შესაწამლი აპარატის ახალი კონსტრუქციის დამუშავება, რომელსაც მალე მიიღებს მო-

ძნელია ამ ყოველად მარტივი საგნების საჭირო რაოდენობით წარმოება?

პასუხი: ეს მტკიცნეული პრობლემა მეტად რთული და მრავალმხანაგოვანია, ვიდრე ეს ერთი შეხედვით შეიძლება ეჩვენოს საქმეში ჩაუხედავ კაცს. თქვენ მიერ ჩამოთვლილი სასოფლო-სამეურნეო იარაღებით ზოგჯერ დროულად და სრულად რომ ვერ ვამარაგებთ მომხმარებელს, ეს სრული სიმართლეა, რომელსაც ვერსად წაუვალთ. ამის ერთ-ერთი მიზეზთაგანი ის არის, რომ თანდათან ქრება მჭედლის პროფესია — დღეს საქართველოში აღარ გვყავანან მჭედლები! როგორც ოდესღაც ილია ჭავჭავაძე ნატრობდა რამდენიმე

აგრონომს, ახლა ჩვენს სამინისტროს ასეთივე სანატრული გავლენა ორივე მკვდელი! მაგალითად, თბილისის სასოფლო-სამეურნეო იარაღების ექსპერიმენტულ ქარხანაში, რომელიც 1979 წელს ამუშავდა და ორასამდე კაცს ითვლის, წამალად კი არ მოგვემბეზება ერთი მკვდელი. ყველა პირობას ვუქმნით, თვეში 300-400 მანეთს ვთავაზობთ ახალგაზრდებს, რათა მოვიდნენ. შეისწავლონ ეს ძველის-ძველი და სასახლო პროფესია, მაგრამ სათოფედ არავინ გვეკარება — აღარ კადრულობენ უროს ბრახუნსა და ცხელ რკინასთან ჰილისს. მიამიტ მკითხველს, ალბათ, გაუკვირდება: ტექნიკური მიღწევების პირობებში მკვდლებს რაღას მისტირებენ. საქმე ის არის, რომ არ არსებობს მექანიზებულ-ავტომატიზებული მკვდლობა, წელან ჩამოთვლილი სასოფლო-სამეურნეო იარაღები კონვეიერული წესით არ მზადდება და კვლავ მკვდლის გრდემლი, ურო და მარჯვენა საჭირო. ოღონდ ჩემი ნათქვამი მკითხველმა ისე არ გაიგოს, რომ მკვდელი საბურველს თვითონ ამოძრავებდეს და უროს თვითონ ურახუნებდეს. არა! ლითონის გახურება, ტვიფრი თუ ურო და სხვა იარაღები მექანიკურად მოდიან მოძრაობაში ფეხის პედლის საშუალებით, მაგრამ მიუხედავად ამისა, საწარმოში მკვდლის საქმიანობა საკმაო ხმაურთან, მაღალ ტემპერატურასა და ჯათასთან არის დაკავშირებული. მაგალითად, წელან ნახსენებ ექსპერიმენტულ ქარხანაში ორად ორი მკვდელი მინც რომ გვეყავდეს, ეს უკვე დიდი ბედნიერება იქნებოდა, ვინაიდან ორ კარგ ოსტატს შეუძლია წელიწადში დაამზადოს მაგალითად, 35-40, ათასი წერაქვი, 120-140 ათასი ცალი ძალაყინი... მართალია, აქ-იქ კიდევ შემორჩენენ მოხუცი პენსიონერი-მკვდლები, მაგრამ ისინი, აბა რაღას დაბრუნდებიან საწარმოში?! სხედან სახლში, კუსტარული წესით ამზადებენ თითო-ორიოჯა ლაზათიან საგნებს და კარგ ფასადაც ასაღებენ კერძოდ.

ეს რაც შეეხება მკვდლებსა და წარმოებას. ახლა გადავიდეთ მეორე მომენტზე. თქვენი კითხვის ბოლოში ჩემთვის ხელჩასაკიდი უბრწყინვალესი სიტყვები გავიგონე — ამ იარაღების „საჭირო რაოდენობით წარმოება“. კი მაგრამ ვის შეუძლია სამინისტროს მიაწოდოს სანატრული ინფორმაცია: რას უღარი ეს „საჭირო რაოდენობა“? ჩვენში ხომ არ ექცევა ყურადღება, ანდა ძალზე სტიქიურად ხდება ბაზრის კონიუნქტურის შესწავლა. სერიოზულადაც რომ მოვკიდოთ ხელი,

მინც ვაგვიჭირდება დაახლოებით პროგნოზირება კი, ვინაიდან მოსახლეობის რაოდენობის მიხედვით შეიძლება დაახლოებით მინც განისაზღვროს, მაგალითად, რა რაოდენობის ჩასაცმელ-დასახური თუ სურსათია საჭირო, მაგრამ აბა, როგორ განვსაზღვროთ ვის, სად, როდის რამდენი ბარი, თოხი თუ წერაქვი დასჭირდება. მაგალითად, ოჯახმა იყიდა წერაქვი, თუ არ გადააგდო ან არ დაკარგა, იგი რამდენიმე თაობას თავისუფლად ეყოფა და ცხადია, ყოველ წელიწადს აღარ იყიდინა. მაგრამ ჩვენ რა ვქნათ?! კვლავ ყოველ წელს ვაწარმოოთ? ვაი თუ არ გაიყიდოს, არადა, შესაძლოა, სადღაც ვიღაცას პაერივით სჭირდება, მოსახლეობის მოთხოვნილება კი არ არის შესწავლილი და არ გავგანხიანა ნათელი ინფორმაცია. ამიტომ საქმე ზოგჯერ არასასურველ კურიოზამდეც მიდის. რამდენიმე წლის წინათ ათი-ათასობით ძალაყინს ვაწარმოებდით. იგი დახლებიდან პირდაპირ ქრებოდა: ბოლოს შევფიქრიანდით: ყოველწლიურად ვის რაში სჭირდება ამდენი ძალაყინი. რა გაირკვა? თურმე მას თავისი პირდაპირი დანიშნულებისათვის კი არ იძენდნენ, არამედ, რაკი იაფი იყო, ბეტონის კედლებში ატანდნენ, ეზოებისა და ბაღჩა-ბაღების ბოძებდ და, ვინ იცის, რალაში არ ხმარობდნენ! ამ გზით ათასობით ტონა ძვირფასი ლითონი დაიკარგა! რა გამოდის? მკვდლების დეფიციტის პირობებში ჩვენ რის ვაივავლახით მინც ვამზადებთ ძალაყინებს, რომ ამ მეტად საჭირო იარაღით მოსახლეობა მომარაგებული გვეყოლოდა, ისინი კი თურმე... თუკი ასე იქნებოდა, არ ჯობდა ძალაყინების ნაცვლად უბრალო, სადა და იაფი რკინის ან ცემენტის ბოძები დაგვეზადებინა? რატომ ხდება ასე? იმიტომ, რომ არა გვაქვს შესწავლილი მოსახლეობის მოთხოვნილებათა ხასიათი, ნიუანსები, მიმართულება.

ეს, რაც ვილაპარაკე, მედლის მხოლოდ ერთი მხარე იყო. ახლა ვნახოთ მეორე მხარეც. თუ სავაჭრო ქსელში ესა თუ ის საჭირო სასოფლო-სამეურნეო იარაღი ვერ ნახეთ, ეს ქვეყნის დევ არ ნიშნავს იმას, რომ ჩვენ ვერ ვაწარმოებთ და ვალში ვართ რესპუბლიკის მშრომელებთან. ხშირია შემთხვევა, როცა ეს იარაღები წამალადაც კი არ მოიძებნება მაღაზიებში, საწყობები კი სავსეა!

კითხვა: რა არის მაგის მიზეზი?

პასუხი: მოუქნელი ვაჭრობა, ბიუროკრატიული აპარატი, ზოგიერთი უპატიოსნო ვაჭრობის მუშაკის კაპრიზები და უკადრისი მოსახრებები. არავის ეგო-

ნოს ყველა მათგანს ერთ ტაფაზე ვათავსებდენ, მაგრამ გულახდილად უნდა ითქვას, რომ ზოგიერთი თავს არიდებს ამ იარაღების მიღებას... რატომ? ჯერ ერთი, ძალზე მძიმეა. აბა, წარმოიდგინეთ ცულეებითა და წერაქვებით სავსე ყუთებს რამდენი ჯაჭვური და ოფლის ღვრა დასჭირდება. თანაც ისინი ეტანებიან ისეთ საქონელს, რომელზეც ყოველთვის დიდი მოთხოვნილებაა და, დაე მეპატიოს ეს გამოთქმა, რომლის გაყიდვისას მომხმარებელს ადვილად მოატყუებენ წონაში, ზომაში, სათვალავსა თუ ხურდაში და ჯიბეს გაისქელებენ. ძალაყინი, ცული თუ წერაქვი კი რა — ფასი ზედ აწერია და რას მოუხერხებს მყიდველს: წონაში მოატყუებ თუ ზომაში?! ამიტომ გაწუწუებული გამყიდველი თვალში ასეთი საქონელი „წამებებიანი“, „მკვდარი“, „შემოუსავლიანი“ საქონელია და ჰირივით ერიდებიან ბაზებიდან მის წაღებას. ის კი არა, რაკი კარგად იციან ეს ყველაფერი, ზოგჯერ თვით ცენტრალური საწყობიც კი თავს არიდებს ამ სასოფლო-სამეურნეო იარაღების მიღებას, შემდეგ მაღაზიებისათვის ვერ გავგიტანებიათ. აი, ამ მხრივ ასეთია მდგომარეობა და არ არის გამორიცხული, რომ ჩვენს მიერ გამოშვებული სხვა რომელიმე პროდუქციაც აღმოჩნდეს ამ დღეში. მაგრამ აღარ შეიძლება ასე გაგრძელდეს. გარდაქმნამ ახალი მოთხოვნილებები და კრიტერიუმები მოიტანა. თანდათან ხდება ჩვენი საზოგადოების დემოკრატიზაცია და მჭერა, რომ ამ მტკივნეულ საკითხსაც ეშველება. ქართველმა კაცმა მიწისქვეშ მიიხედა. იგრძნობა, რომ მას პატიოსანი, დაუღალავი შრომა მოსწყურდა. ამიტომ ჩვენ ყველამ — ადგილმრეწველობის სამინისტრომაც და სავაჭრო ორგანიზაციებმაც ისე უნდა ავაწყოთ მუშაობა, რომ ყველა სახის სასოფლო-სამეურნეო იარაღზე მიუწვდებოდეთ ხელი და გუნება განწყობილება არავის გაუფუჭოთ.

კითხვა: როგორც ყველა სფერო, დღეს მრეწველობაც წარმოუდგენელია დიზაინის გარეშე. ის კი არა, დასავლეთში სწორედ დიზაინერები აყალიბებენ საწარმოს ეკონომიკურ პოლიტიკას. რა მდგომარეობაა ამ მხრივ თქვენთან?

პასუხი: აღარავისათვისაა დასამალი, რომ უძრავობის პერიოდში როგორც სხვა ბევრი სიხარული, ისე დიზაინიც მივიწყებული იყო და არ ექცეოდა სათანადო ყურადღება. ეს ამჟამად ატყვია ჩვენს მიერ გამოშვებულ პროდუქციასაც. ბევრი მათგანი ერთობ მძიმეა, ტლანქი, მოსახმარად მოუხერხებელი.

მაგრამ მდგომარეობა თანდათან უკეთესი გახდება, ვინაიდან მომხმარებლის გემოვნება დღით დღე იცვლება. უფრო ტენზიული ხდება. ამიტომ მომავალში უდიდესი ყურადღება უნდა დავუთმოთ ნაწარმის ესთეტიკურ-ფუნქციონალურ მხარეს, მის კონსტრუირებას, კონსტრუქტურბარიანობას, ფორმით-წარმოქმნას. სამინისტროს სამეცნიერო-სამრეწველო გაერთიანება „პროგრესში“ შექმნილია სამხატვრო ლაბორატორია, სადაც გაერთიანებულნი არიან კონსტრუქტორები, ინჟინრები, მხატვრები, სოციოლოგები, დიზაინერები — სულ ორმოცამდე სპეციალისტი. სწორედ ისინი აძლევენ მხატვრულ ფორმას ყოველ ახალ ნაწარმს. შემდეგ ამ ნაწარმის მოდელი მტკიცდება სამინისტროს სამხატვრო საბჭოზე და ისე ეძლევა საგზაური სერიული წარმოებისათვის.

კითხვა: მართვის ავტომატიური სისტემები თანდათან იპყრობენ მსოფლიოს. ამ მხრივ თქვენთან რა ხდება?

პასუხი: გულისტკივილით შევნიშნავ, რომ დღემდე ვერ ვსარგებლობდით ამ სიკეთით. მაგრამ ყინული უკვე დაიძრა: ამას წინათ შევიძინეთ „ისკრის“ ტიპის მართვის ავტომატიური სისტემის კომპლექტი. სამინისტროს შენობის პირველ სართულზე გამოვანთავისუფლეთ საჭირო სათავისები და სულ მალე მთელი აპარატის მუშაობა გადავა მართვის ავტომატიურ სისტემაზე. ეს აუცილებელი და საპასუხო ღონისძიებაა შარშან აპარატში მომხდარი იმ სტრუქტურული ცვლილებებისა, რომლის დროსაც 50 პროცენტით შემცირდა საშტატო ერთეულები.

კითხვა: რა პრობლემები აწუხებს სამინისტროს?

პასუხი: უმთავრეს პრობლემად რჩება ახალი მანქანა-დანადგარების ნაკლებობა. ბევრი საწარმო ტექნიკურ გადაიარაღებას საჭიროებს, რაც აუცილებელი პირობაა, ხარისხის ამაღლებისა და შედარებით რთული ასორტიმენტის ასათვისებლად.

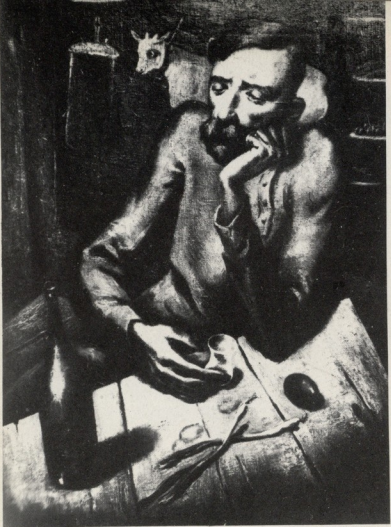
როგორც ცნობილია, ლითონისა და პლასტმასის ნაწარმის ხშირი განახლებისათვის უნდა არსებობდეს მძლავრი ტექნიკური ბაზა ტვიფრებისა და წნეხების დასამზადებლად. ამჟამად სამინისტრო ამ უპირველესი პრობლემის გადაწყვეტაზე მუშაობს. მშენებლობის პროცესშია ორი სპეციალიზებული საწარმო თბილისსა და ქუთაისში. მათი ამოქმედება კარდინალურად შეცვლის და ახალ საფეხურზე აიყვანს ჩვენი სამინისტროს მუშაობის ხარისხს, მოცულობას, შრომის ნაყოფიერებას, ასორტიმენტის ნაირსახეობას.

ლია სვანიძე, რესპუბლიკის
დამსახურებული მხატვარი და
პოეტი ქალი, მთელი თავისი
შემოქმედებით მშვენიერებასა
და სიკეთეს ემსახურება. მისი
ფუნჯი და კალამი სიმართლით,
დახვეწილი გემოვნებით, ფე-
რისა და პოეტური სახის სილ-
რმით ესთეტიკურ სიამოვნებას
ანიჭებს ხელოვნების მოყვა-
რულთ. მაღალ ოსტატობასთან
შერწყმული აღმაფრენა და
ტექნიკა მხატვრის თავისებუ-
ლებაა. მრავალი პერსონაჟუ-
რი, რესპუბლიკური, საკავში-
რო, თუ საზღვარგარეთული
გამოფენების მონაწილე შე-
მოქმედი ქალი ინტენსიურად
განაგრძობს მუშაობას ფერ-
წერასა და გრაფიკაში. მისი
კომპოზიციები ღრმა აზრით,
ემოციურობით, დინამიზმითა
და ქალური კდემამოსილებით
გამოირჩევიან.

ლია სვანიძე ამასთანავე
მშვენივრად მღერის. ოცდა-
ხუთი წლის მანძილზე იმუშავა
პედაგოგად. საინტერესო გაკ-
ვეთილებს ატარებდა სახვითს
ხელოვნებაში. გამოცემული
აქვს ლექსების წიგნი.

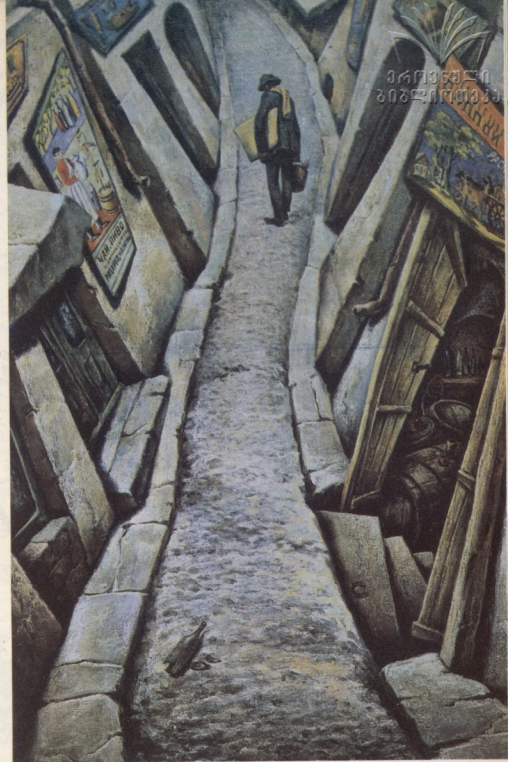
ლია სვანიძე

გრიგოლ ჩირინაშვილი

70

მედიის
გაზეთების

წლებულს გამოემყვინა „ხელოვნება“ გამოსცემს საქართველოს სსრ დასახურებელი მხატვრის გრიგოლ ჩირინაშვილის შემოქმედებითი მოღვაწეობის ამსახველ ალბომს.

ყველა ხელოვანს აქვს საყვარელი თემა, რომელიც ფიგურირებს მის შემოქმედებაში. გრიგოლ ჩირინაშვილისთვის თბილისის თემა ძირითადი. შემთხვევითი არ იყო, რომ სწორედ თბილისის შიდაღვანა მისი პირველი პერსონაჟური გამოფენა „ჩემი თბილისი და ფირისმანი“, რომელიც 1988 წელს მოეწყო საქართველოს სახელმწიფო ხელოვნების მუზეუმში. ამ გამოფენაზე წარმოდგენილ ნაშრომებში გამოკვეთა მხატვრის შემოქმედებითი კრედი, მისი დამოკიდებულება მშობლიური ქალაქისადმი, ხელოვნებისადმი, ხელოვანის ხედვისადმი, რაც შეიძლება ფირისმანის სახეში სიმბოლურად გაეაზროთ.

გრიგოლ ჩირინაშვილმა 1948 წელს დაამთავრა თბილისის სამხატვრო აკადემია მხატვარ-ფერწერის სპეციალიზით. ამავე წელს შეშინა დაიწყო თბილისის სამხატვრო საწარმოებში. წლების მანძილზე აქტიურად მონაწილეობს როგორც რესპუბლიკურ, ისე საკავშირო და საერთაშორისო გამოფენებზე, ხოლო მისი ნაშრომები მუდმივ ექსპოზიციებშია საქართველოს სსრ სახელმწიფო, ისტორიულ-ეთნოგრაფიულ, და მხარეთმცოდნეობის მუზეუმებში.

1966 წელს საქართველოს სსრ დასახურებელი მხატვრის მიზნების შემდეგ გრიგოლ ჩირინაშვილი მიემხრო თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემიაში ფერწერის ფაკულტეტის პედაგოგი, ხადაც ამჟამად, როგორც პროფესორი, განაგრძობს თავის მოღვაწეობას.

იგი ავტორია 1978 წელს ქ. გურჯაანში გახსნილი ომში დაღუპულთა მემორიალური კომპლექსის.

1987 წელს ტაიკოს საერთაშორისო სამხატვრო გამოფენაზე გრიგოლ ჩირინაშვილს ოქროს მედალი და საცელი მიწიბა.

მხატვრის მოღვაწეობა მხოლოდ ფერწერით როდი შემოიფარგლება. იგი აქტიურად მუშაობს როგორც მხატვარ-ილუსტრატორი, ისე მწიგნობლის რესპუბლიკურ პერიოდულ ფურცალში — „დილა“, „პიანერა“. გამომცემლობებთან — „საქადალი“, „ხელოვნება“, „საბჭოთა მწერალი“. 1986 წელს გამოემყვინა „ხელოვნება“ ხალხური ზეპირსიტყვიერების მიხედვით შედგენილი მხატვრის ალბომი „ამბავი შოთა რუსთაველისა“ ილუსტრაციების სახით გამოსცა.

94935340
94935340

ქ

ანტორის მოსამსახურესავით თავმდაბალი და უენო კაცი ქვეყანაზე არ არსებობს. აბა, ერთი სცადე და მუშას შეუბღვირე, მაშინვე გიპასუხებს. ტვირთ-მზიდავს რომ გაუწყრე, ცხვირწინ დაგიყრის ბარგს და მიგატოვებს. აბა, შეურაცხყოფა მიაყენე მათხოვარს — მაშინვე გაგაწითლებს. სახედარი რომ სახედარია, ისიც კი, დიდხანს თუ ურტყი, წიხლებს მოგაყრის. კანტორის მოსამსახურეს კი, უყვირე, გალანძღე, სცემე, შეურაცხე — უსიტყვოდ გადაიტანს ყველაფერს. იგი სიკეთის, მოთმინებისა და ერთგულების განსახიერებაა და, მიუხედავად ამისა, ბედი მაინც არ სწყალობს. ბაბუს (დაბალი თანამდებობის მოსამსახურე) ერთფეროვან ცხოვრებაში არაფერი იცვლება. წყვილიადით მოცულ მის სიცოცხლეში სინათლის ერთი სხივიც სანატრელია. მისი ტუჩები ღიმილს გადასჩვევიან. აი, ერთ-ერთი ასეთი უთქმელი და საცოდავი ადამიანი იყო ლალა ფატეს ჩანდი.

ფატეს ჩანდი „გამარჯვების მთვარეს“ ნიშნავს. მაგრამ ამ კაცისათვის რომ შეგეხება, იტყოდი, უიღბლობის მონა არისო. სამსახურმა არ გაუმართლა, საკუთარი ცხოვრება ვერ მოაწყო, მეგობრობაც არ გამოუღიოდა. ვაჟიშვილი არ ჰყავდა, სამაგიეროდ სამი ქალიშვილი შეეძინა. ძმაც არ ჰყავდა. ჰყავდა ორი ცოლისდა. ფულისა კი რა მოგახსენოთ — არც ერთი გროში ჯიბეში.

ბუნებით კეთილი იყო, ყველაფერზე გული შესტიოდა. ასეთ კაცს კი ადვილად ჩაგრავს ყველა. ვერც ჯანმრთელობით დაიკვებნიდა. ოცდათორმეტი წლისა უკვე ჭალარა გახლდათ. თვალები დანადგლიანებოდა, ფერმკრთალ სახეზე ყბები ჩასცვენოდა, მხრებში მოხრილიყო, მკლავებში ძალა გამოლეოდა. ვაჟკაცობისა არაფერი ემჩნეოდა. ყოველ დილას სრულ ცხრა საათზე კანტორაში გამოცხადდებოდა, სალამოს ექვსზე კი სახლში ბრუნდებოდა. მუშაობისაგან დაქანცული, ფეხზე ძლივს იდგა. არსად არ დადიოდა. სახლსა და კანტორას იქით რა ხდებოდა, წარმოდგენაც არ ჰქონდა. დღევანდელსა და ხვალისდელს, სამოთხესა და ჯოჯოხეთს მისთვის ამ კანტორაში მოეყარა თავი. ღმერთი არა სწყამდა; არც გართობით იყო დაინტერესებული. მგონი არც კი ახსოვდა, ოდესღაც ქალაქს რომ თამაშობდა.

ზამთარი იდგა. ცა ვაცრეცილ ღრუბლებით მობურთულიყო. ექვსის ნახევარზე, როცა ლალა ფატეს ჩანდი სამსახურიდან დაბრუნდა, სახლში უკვე აენთოთ სანთლები. როგორც ყოველთვის, ნახევარი საათით ბნელ ოთახში დასასვენებლად წამოწვა, ჭამის თავიც აღარ ჰქონდა. უცებ სახლის წინ ხმაური ატყდა. ვიღაცა ხმაილა იძა-

მხატვარი თენგიზ სამსონაძე

ხოდა მის სახელს. ამბის გასაგებად ლალა ფატეს ჩანდის უმცროსი ქალიშვილი გავიდა. ცოტა ხნის შემდეგ შემობრუნდა და თქვა, კანტორის შიკრიკია მოსულიო. ჩანდის ცოლი ჭურჭელს რეცხავდა.

— გოგო, ჰკითხე ერთი რა უნდა, — თქვა მან, — მამაშენი ეს წუთია დაბრუნდა კანტორიდან, ახლა რაღა საქმე აქვთ მასთან?

— საპიბი (ბატონი) ეძახის, ძალიან მკირდებო! — უპასუხა შიკრიკმა.

ლალა ფატეს ჩანდი თვლემისაგან გამოერკვა. თავი წამოსწია და იკითხა:

— ვინ არის?

— ჩაპრასია (შიკრიკი) კანტორიდან.

— ჩაპრასი? რა მინდაო? ნუთუ საპიბი მეძახის?!

— დიას, ასეა. ძალიან მკირდებო. უც-

ინჰლანსტანსია-

გუჟინ, ლეს, ხვალ

თბილისში ჩატარებულ საკავშირო სემინარ-თათბირზე, „სტომატოლოგიური დახმარების გაუმჯობესების გზები რკინიგზის ტრანსპორტზე“, ძალიან შეფასება მიიღო ამიერკავკასიის რკინიგზის ფიფიას სახელობის კლინიკურ საავადმყოფო-პოლიკლინიკურ გაერთიანების ინჰლანტაციისა და კბილის პროტეზირების განყოფილების სპეციალისტთა ნაშრომმა.

— ჩვენი განყოფილება, — გვესაუბრება მისი გამგე თამაზ დოლიძე, — ჯერჯერობით ერთადერთია ამიერკავკასიაში. — ეს წამოწყება რთულ პირობებში იკაფავდა გზას. ამერიკის შეერთებულ შტატებში კი სტომატოლოგებმა ამ პრობლემის დამუშავება ნახევარი საუკუნის წინ დაიწყეს. ჩვენთან ახალი მეთოდი დაამუშავა კაუნასელმა ექიმმა ოლეგ სუროვმა. მან თავის სახსრებით შეიძინა ცხოველები ვივარიუმისათვის და დაიწყო ექსპერიმენტის ჩატარება. ლიტვის სსრ ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროში იგი მივიდა მდიდარი სამეცნიერო მასალით, მიიღო მხარდაჭერა და დაიწყო პრაქტიკული მოღვაწეობა.

ვიდრე მე და ჩემი თანამშრომლები განყოფილების შექმნას შევეუდგებოდით, რომელიც უკვე ორი წელიწადია არსებობს, ლექციების კურსი მოვისმინეთ კაუნასის სამედიცინო ინსტიტუტთან არსებულ ინჰლანტაციისა და კბილის პროტეზირების ლაბორატორიაში. რაში მდგომარეობს ჩვენი მეთოდის უპირატესობა?

უკანასკნელ დროს მკვეთრად გაიზარდა იმ ადამიანთა რიცხვი, ვისაც სჭირდება სტომატოლოგის დახმარება. სამწუხაროდ, უნდა აღვნიშნოთ, რომ მათი უმეტესობა ახალგაზრდა პაციენტები არიან. საყოველთაოდ ცნობილია, კბილის წყობის დეფექტი რა არასასურველ რეაქციას იწვევს ორგანიზმში. იმის ნაცვლად, რომ დროზე მიმართოს თერაპევტს, ზოგს ურჩევნია ქირურგის მომსახურება. გამოდის, რომ ბევრ ახალგაზრდას სჭირდება მოსახსნელი პროტეზირება, რასაც, ბუნებრივია, მოსდევს სერიოზული სულიერი ტრავმა. ინჰლანტაციის მეთოდი ხსნის ამ ტრავმას.

ჩვენსავე საავადმყოფოში ჩატარებულ ყოველმხრივი გამოკვლევის შემდგომ, პაციენტს

უკეთდება ოპერაცია, რომელიც მდგომარეობს ყბის ძვალში ტიტანის ანუ კობალტ-ქრომის შენადნობიდან დამზადებულ ფირფიტა-ინჰლანტანტის ჩასმაში. ეს მომავალი უმოძრაო ხილური პროტეზის საფუძველია. ოპერაცია მიმდინარეობს ადგილობრივი ანესტეზიის ქვეშ, ე. ი. უსიამოვნო შეგრძნება პრაქტიკულად დაყვანილია ნულამდე. მთავარია, პაციენტი მომზადებული იყოს ფსიქოლოგიურად. 7-8 დღის შემდეგ ნაკერებს ეხსნით, ვუზომავთ დამზადებულ ხუფს და გვირგვინას. შემდეგ, შევართებთ მათ ლითონის ფუძით, და დაგვარავთ საჭირო ფერის პლასტმასით. ოპერაციის ჩატარების 18-20 დღის შემდეგ პაციენტი მიდის ჩვენთან და მას უკვე ახალი კბილები აქვს.

ინჰლანტაციის მეთოდი სულ უფრო და უფრო იმსახურებს აღიარებას რესპუბლიკაში. ამას მოწმობს თუნდაც ის, რომ რიგში ეწერებიან დაახლოებით ორი წლით ადრე. მიზეზი გასაგებია. განყოფილებაში მხოლოდ ოთხი ექიმი და ამდენივე ტექნიკოსი. და, რაც მთავარია, არ არის იმედი იმისა, რომ უახლო-

ეს წლებში აქ მოვლენ ახალი სპეციალისტები. სამედიცინო ინსტიტუტში ეს საგანი არ ისწავლება. არადა, დროა, რომ კბილის ინჰლანტაცია ვალიართ მედიცინის დამოუკიდებელ დარგად.

— იცით თუ არა თქვენ, — განაგრძობს თამაზ დოლიძე, — რამდენი დრო სჭირდება ამერიკელ სტომატოლოგს იმისათვის, რომ გასცეს გამზადებული პროტეზი? 25 წუთი — ჩვენი ექიმებისათვის ფანტასტიკური ვადა. იმიტომ, რომ სათანადო ბაზა არ გავაჩნია — ყველაფერი ხელით კეთდება.

ახალი წამოწყების ინიციატორები სწორად აყენებენ საკითხს — განყოფილება, ისევე, როგორც ეს კაუნასში გადაწყვიტეს, თბილისის სამეცნიერო ინსტიტუტმა უნდა შეიკედლოს. მხოლოდ ამ გზით შეიძლება პრაქტიკული საქმიანობა მეცნიერულ საფუძველზე დაყრდნობით წარიმართოს. აქ კი გადაწყვეტი სიტყვა საქართველოს ჯანმრთელობის სამინისტროს ეკუთვნის

მეა ახალკაცი

და მათი საქმიანობის სტილისა და მეთოდების ძირეული შეცვლა.

XIX საკავშირო პარტიულმა კონფერენციამ ასახა ის ახალი ვითარება, რომელიც ყალიბდება ჩვენში სკკპ ცენტრალური კომიტეტის 1985 წლის აპრილის პლენუმისა და პარტიის XXVII ყრილობის შემდეგ.

ჩვენი განვითარების ძირითად მიმართულებათა დავალებანი და ციფრები, რომლებიც მოიწონა სკკპ XXVII ყრილობამ, განასახიერებენ პარტიის საპროგრამო დებულებას, რომლის მიზანია, დავაჩქაროთ ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარება ორი ათას წლამდე, მივალწიოთ საბჭოთა საზოგადოების თვისებრივად ახალ მდგომარეობას, ორმად გარდავქმნათ საწარმოო ძალები და სრულეყოთ წარმოებითი ურთიერთობა.

სხვანაირად რომ ვთქვათ, მიჯნები, რომლებსაც ჩვენმა ეკონომიკამ უნდა მიაღწიოს XX საუკუნის დამლევს, ზუსტად სკკპ პროგრამის ახალი რედაქციის დებულებათა შესაბამისად არის განსაზღვრული.

ამასთან, გარდაქმნის კონცეფცია — ჩვენი განვითარების ძირითადი ღერძი, წინსვლის გზა და ბერკეტი. განვითარების უფრო მაღალ ტრეკტორიაზე — დაჩქარების ტრეკტორიაზე გადასვლით უნდა გავაორკეცოთ ქვეყნის ეროვნული შემოსავლისა და სამრეწველო პროდუქციის მოცულობა. ამის შედეგად შეიქმნება ეკონომიკური პოტენციალი, რომელიც დაახლოებით საბჭოთა ხელისუფლების მთელი წინა წლების განმავლობაში დაგროვილი პოტენციალის ტოლი იქნება. ამრიგად, გადაიდგმება კიდევ ერთი დიდი ნაბიჯი სა-

ჭირო მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის მშენებლობის გზაზე.

დაჩქარების პროცესში უნდა გადაწყდეს მეორე არანაკლებ მნიშვნელოვანი ამოცანა — ჩამოყალიბდეს წარმოების ისეთი პარმონიული სტრუქტურა, რომელიც სრულად დააკმაყოფილებს მუდმივად მზარდ და ცვალებად საზოგადოებრივ მოთხოვნილებებს. სხვანაირად რომ ვთქვათ, ზრდის ყოველი პროცენტის, ყოველი მანეთის მიღმა უნდა იდგეს საუკეთესო სამომხმარებლო თვისებების მქონე თვისებრივად ახალი, სახალხო მეურნეობისა და მოსახლეობისათვის საჭირო, თანაც ეფექტიანი პროდუქცია.

გარდაქმნა გულისხმობს აგრეთვე ყოველმხრივ და თანამიმდევრულ ინტენსიფიკაციას, კერძოდ, მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის კარდინალურ დაჩქარებას და მეცნიერებისა და ტექნიკის უმაღლესი მიჯნების მიღწევას.

სწორედ ეს არის ჩვენი მოძრაობის ის ამჩქარებელი, რომლის მოქმედებაც სულ უფრო და უფრო გაძლიერდება. გარდაქმნის კურსი მოითხოვს, რომ უახლოესი თხუთმეტწლეულის ზუსტი ორიენტირება ჰქონდეს ყველა დარგსა და რესპუბლიკას. მხოლოდ ასე შევძლებთ მკაფიოდ განვსაზღვროთ ჩვენი ზრდის საფეხურები, უზრუნველყოთ მიზნების მემკვიდრეობითობა და მეურნეობრიობის ტაქტიკა მიმდინარე ასწლეულის დამლევამდე, დავადგინოთ ყოველი ხუთწლეულის ადგილი და როლი პარტიის ეკონომიკური სტრატეგიის განხორციელებაში.

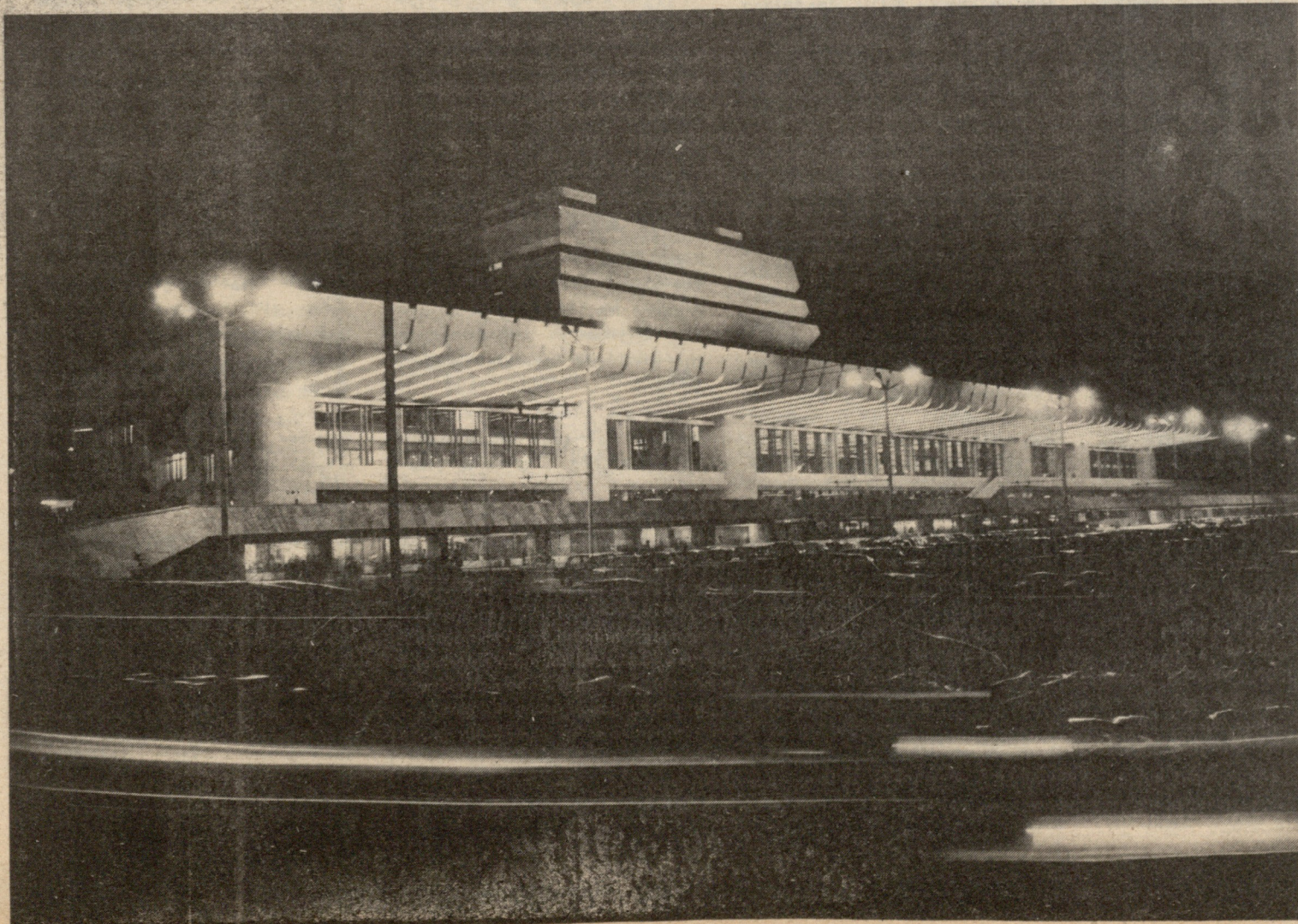
გარდაქმნის სტრატეგია ეკონომიკის ზრდა-განვითარების მაღალი ტემპის გარდა ითვალისწინებს აქტიური სოციალური

პოლიტიკის განხორციელებას. მხედველობაში გვაქვს სოციალისტური სამართლიანობის პრინციპის თანმიმდევრული დამკვიდრება, აგრეთვე საზოგადოებრივი ურთიერთობის სრულყოფა, პოლიტიკური და იდეოლოგიური ინსტიტუტების მუშაობის ფორმებისა და მეთოდების განახლება, სოციალისტური დემოკრატიის გაღრმავება, ინერციის, უნიათობისა და კონსერვატიზმის გადაჭრით დაძლევა, ყოველივე იმის უარყოფა, რაც ხელს უშლის საზოგადოებრივ პროგრესს. ერთი სიტყვით, ამხანაგ მ. ს. გორბაჩოვის სიტყვებით რომ ვთქვათ, ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების დაჩქარება ყველა ჩვენი პრობლემის: უახლოესი და პერსპექტიული, ეკონომიკური და სოციალური, პოლიტიკური და იდეოლოგიური, საშინაო და საგარეო პრობლემების გადაჭრის გზაა. მხოლოდ ამ გზით შეგვიძლია და კიდევაც უნდა მივალწიოთ საბჭოთა საზოგადოების ახალ თვისებრივ მდგომარეობას.

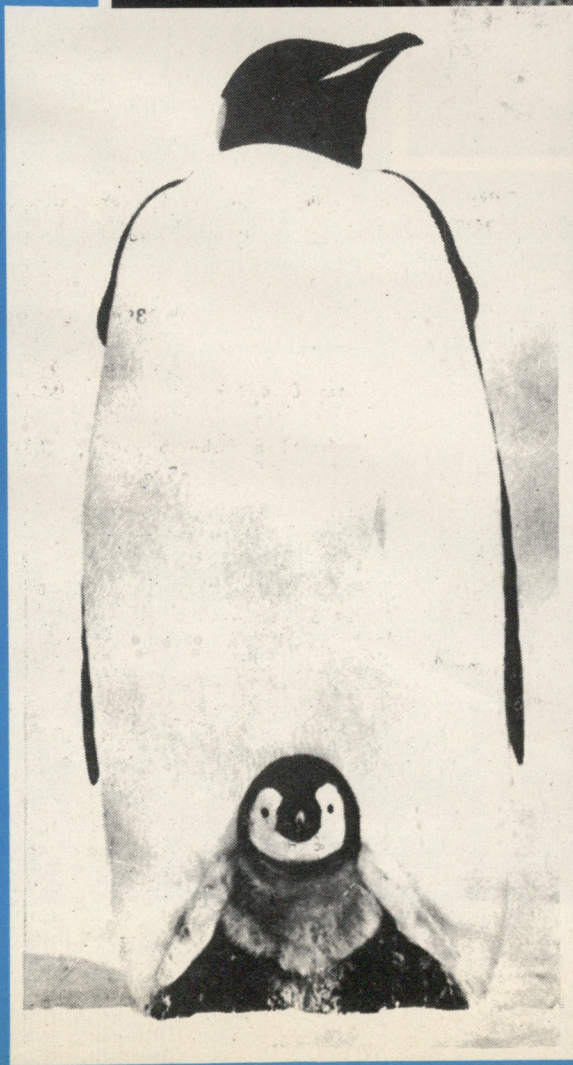
ამასთან იმისათვის, რომ გავაღრმავოთ და შეუქცევადი გავხადოთ რევოლუციური გარდაქმნა, საჭიროა, უკეთ ვიცოდეთ ჩვენი წარსული, აწმყო და მომავალი.

ამრიგად, კონკრეტულ სოციალურ-ეკონომიკურ პროგრამებში გაშლილი გარდაქმნის კონცეფცია მილიონთა პრაქტიკული საქმე ხდება. ეს არის ჩვენი ქვეყნის თანამედროვე პოლიტიკური ვითარების არსი.

კლიმენტ ელიზბარაშვილი,
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პოლიტიკური ეკონომიის კათედრის დოცენტი.

თბილისის რკინიგზის სადგურის ახალი შენობა
ფოტო ელუარდ გიგიაშვილისა

ეს პატარა ოთახი სახელოსნოც არის და საგამოფენო დარბაზიც. აქ ათასწერადი ყვავილების სამყარო შეუქმნია მარგო ყაჭარიშვილს.

„გამორჩეული ხელწერის ხელოვანი, ინდივიდუალური, განუმეორებელი, იგი არავის ბაძავს, ქმნის თავისთვის, გულის კარნახით“...

ეს შთაბეჭდილებების წიგნიდან ამოწერილი სიტყვებია, რომელიც ხელოვანის შემოქმედებით მოხიბლულ თაყვანისმცემლებს გამოუთქვამთ.

თითქოს ჩვეულებრივ მოძრაობენ მისი ხელები, მინდვრის ყვავილებისა და ბალახ-ბულახისაგან არჩევენ ფერებს და ქმნიან ხელოვნების ნიმუშებს — ყვავილების ულამაზეს თაიგულებს.

სხვა ცხოვრება ჰქონდა მარგო ყაჭარიშვილს. პროფესიით მათემატიკოსი გახლდათ, ოცდაათ წელზე მეტი ემსახურა მომავალი თაობის აღზრდას. მოახლოვდა დამსახურებული დასვენების დროც, მაგრამ კატასტროფული სისწრაფით იკლო თვალის ჩინმა. მოსკოვის თვალის მიკროქირურგიის სამეცნიერო კვლევით ინსტიტუტში ს. ფეოდოროვმა თვალისჩინი და სიცოცხლის ხალისი დაუბრუნა მარგო ყაჭარიშვილს, რომელმაც სულ სხვაგვარად დაინახა და აღიქვა მიწა, ცა, მზე... განსაკუთრებით მინდვრის ყვავილებითა და ღორთქო ბალახით დაფარულმა ველ-მინდვრებმა მოხიბლეს შემოქმედი.

სათნო ქალის გულის სითბო იღვრება პატარა ოთახში. მნახველი გულგრილი ვერ დარჩება შემოქმედის ხელებით შექმნილი თაიგულებით. ამ თაიგულებს ნებისმიერი ქალი ინატრებდა საჩუქრად.

უურნალ „დროშის“ რედაქცია სარვამართოდ გთავაზობთ მარგო ყაჭარიშვილის ნამუშევრებს.